

FÖRSVARSKOMMITTÉENS BETÄNKANDE 2/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av överenskommelsen mellan Finland och Amerikas Förenta stater om forsknings-, utvecklings-, testnings- och utvärderingsprojekt samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen och om tillämpning av överenskommelsen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 februari 2012 en proposition om godkännande av överenskommelsen mellan Finland och Amerikas Förenta stater om forsknings-, utvecklings-, testnings- och utvärderingsprojekt samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen och om tillämpning av överenskommelsen (RP 5/2012 rd) till försvarskommittén för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Tuomas Venho, försvarsministeriet
- Eero Lavonen
- docent Pekka Visuri.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner överenskommelsen mellan Finlands försvarsministerium, som agerar för republiken Finlands regerings räkning, och Amerikas Förenta staters försvarsministerium om forsknings-, utvecklings-, testnings- och utvärderingsprojekt.

Genom överenskommelsen avtalar parterna om de allmänna villkoren för projekt mellan Finlands och Förenta staternas försvarsförvaltningar. I villkoren anges det hur forskning, utveckling, testning och utvärdering, som definieras i särskilda projektavtal mellan dem som i enlighet med nationella förfaranden har getts full-

makt att representera parterna, ska inledas, genomföras och administreras.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen och om tillämpning av överenskommelsen. Regeringen föreslår att det i lagen tas in bestämmelser om hemlighållande av den information som utbyts i enlighet med överenskommelsen, om de finska myndigheternas rätt att överlåta sekretessbelagd information som är nödvändig och om hur skyldigheterna för besök i överenskommelsen ska uppfyllas.

För att överenskommelsen ska träda i kraft krävs det att Finlands försvarsministerium meddelar Förenta staternas försvarsministerium att Finland har slutfört de nationella åtgärder som behövs för att sätta i kraft överenskommelsen.

Överenskommelsen träder i kraft den dag som nämns i meddelandet.

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt med överenskommelsen vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av republikens president.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker propositionen, men med följande kommentarer.

Försvarssamarbetet mellan Finland och Förenta staterna har utvidgats gradvis sedan 1990-talet. Samtidigt har avtalsmekanismerna för det internationella samarbetet setts över för att de ska vara så uppdaterade som möjligt. Samarbetet mellan Finland och Förenta staterna inom försvarsmaterielsektorn bygger på en överenskommelse om sekretesskydd av militär information från 1991 (FördrS 95/1991) och ett protokoll om ömsesidig försvarsupphandling från 2009 (FördrS 52/2009). I sitt betänkande föreslog försvarsutskottet protokollet från 2009 och det anknyttande lagförslaget skulle godkännas utan ändringar (FsUB 1/2009 rd).

Utöver dessa fördrag ingick Finlands och Förenta staternas försvarsministerier 1995 ett fördrag om utbyte av forsknings- och utvecklingsinformation och en fördragsändring 2010 där giltigheten förlängdes och vissa bestämmelser uppdaterades (FördrS 95/2010). I sitt betänkande om fördragsändringen 2010 föreslog försvarsutskottet att ändringen och det anknyttande lagförslaget skulle godkännas utan ändringar (FsUB 4/2010 rd). Fördraget anger de viktigaste principerna och villkoren för utbyte av information om forsknings- och utvecklingsprojekt. Det tillåter dock bara utbyte av information, men inga gemensamma projekt för forskning, utveckling, testning eller utvärdering. Följaktligen måste överenskommelsen i propositionen förhandlas fram för att projekt ska kunna genomföras rationellt.

Via samarbetet enligt denna nya överenskommelse kan Finland förbättra sin kompetens inom försvarsmaterielområdet tillsammans med Förenta staterna som besitter den största expertisen. Finland har inga möjligheter att ensam finansiera och genomföra all den forskning, utveckling, testning och utvärdering som ingår i överenskommelsen. Genom samarbetet får Finland alltså tillgång till information och material som vi annars inte hade någon möjlighet att skaffa fram. Dessutom lämnar Förenta staterna för samarbetet ut den typen av resurser och kompetens som Finland inte har. USA har ingått liknande överenskommelser med många andra länder antingen som förvaltningsavtal eller samarbetsprotokoll. I Finland krävs det att riksdagen godkänner överenskommelsen eftersom den anses innehålla bestämmelser som hör till lagstiftningsområdet.

En del av bestämmelserna har beröringspunkter med skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Artiklarna VIII och X—XI innehåller restriktioner för när information avsedd för myndigheter eller säkerhetsklassificerad information får lämnas ut. Bestämmelserna är av betydelse med avseende på rätten till insyn som är skyddad i 12 § 2 mom. och grundar sig på offentlighetsprincipen. Rätten till information får inte begränsas annat än genom lag och dessutom bara av tvingande skäl. Finlands rykte som pålitlig avtalspartner och vårt försvarsintresse kan betraktas som tvingande skäl.

Målet med överenskommelsen är att samarbeta i projekt där informationsutbyte spelar en framträdande roll. De uppgifter som parterna överlämnar till varandra och får genom projekten plus de metoder som med tiden utvecklas

kommer att spela en stor roll i framtida forskningsprojekt. Finlands rykte som pålitlig avtalspartner och vårt försvarsintresse kräver alltså att vi får information och att vi sekretessbelägger den. Förenta staterna ger alltså ut information till Finland under förutsättning att Finland förbinder sig att hemlighålla uppgifterna. Sekretessbestämmelser finns i offentlighetslagen och en specialbestämmelse om säkerhetsklassificerad information ingår i 6 § i lagen om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet.

Enligt överenskommelsen är information som ska ges ut inte säkerhetsklassificerade till alla delar, bland annat beroende på den amerikanska lagstiftningen om exportkontroll. Följaktligen kan lagen om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet inte tillämpas direkt på all information som behandlas i projekten. I 2 § ikraftträdandelagen ingår det därför bestämmelser om sekretess för information som utbyts och tas fram enligt överenskommelsen och hur den får lämnas ut och om besök.

Försvarsutskottet noterar att en ändring av 95 § 1 mom. i grundlagen om sättande i kraft av

internationella överenskommelser trädde i kraft den 1 mars i år (112/2011). Enligt det momentet sätts andra bestämmelser i internationella förpliktelser än de som hör till området för lagstiftning i kraft genom förordning. Grundlagens 80 § föreskriver att förordningar utfärdas av statsrådet om det inte särskilt anges vem som ska utfärda dem. Efter grundlagsändringen utfärdar statsrådet också de förordningar som avses i 95 § 3 mom. i grundlagen. Enligt den föreslagna 3 § är det republikens president som har bemyndigande att utfärda förordning i fråga om lagens ikraftträdande. Det innebär att paragrafen måste ändras så att statsrådet får normgivningsbemyndigande.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner överenskommelsen i propositionen och

godkänner lagförslaget med ändringar.

Utskottets ändringsförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen mellan Finland och Amerikas Förenta stater om forsknings-, utvecklings-, testnings- och utvärderingsprojekt och om tillämpning av överenskommelsen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—2 §
(Som i RP)

3 §
Om sättande i kraft av övriga bestämmelser i överenskommelsen och om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom förordning av statsrådet.

FsUB 2/2012 rd — RP 5/2012 rd

Helsingfors den 20 mars 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jussi Niinistö /saf
vordf. Seppo Kääriäinen /cent
medl. Thomas Blomqvist /sv
Pekka Haavisto /gröna
Mika Kari /sd
Esko Kurvinen /saml
Pentti Oinonen /saf
Tuula Peltonen /sd

Eero Reijonen /cent
Eero Suutari /saml
Pauliina Viitamies /sd
Tuula Väättäinen /sd
Jyrki Yrttiaho /vg
ers. Aila Paloniemi /cent (delvis)
Jaana Pelkonen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd O-P Jalonen.